

עודד שרצה להיות עודד¹

מאת הרצליה רז

זהו ספר שמופנה למתבגרים. הפורמט כמעט אלבומי. הכריכה זוהרת בצהוב־כתום; השם מושך ילדים ובני נוער וגם הפורטרט של הגיבור על הכריכה, קורא לקורא. האותיות הגדולות והבלתי מנוקדות מארגנות דף מלא אוויר והאיורים בשחור־לבן, המלווים את הטכסט, עושים חגיגה לעיניים. מבחינת הפנייה אל הקוראים הוא מזכיר ספרים "מחליקים". ספרים "מחליקים" נופלים בין קוראים הבוחרים בספר על פי הכריכה והאיור לבין קוראים המחפשים עלילת הרפתקאות. כגון: "פלטרו ואני" לחימנו "תפו ופוזזה" לס. יזרה, "סומכיי" לעמוס עוז, "הרוח בערבי הנחל" לק. גרהאם. זהו סיפור רגיש מאד; נוגע ולא נוגע; מזמין לראיית דברים; להסתכלות אחרת. קריאה אחת בו לא מספיקה ולא מספקת. כדי להתייחס לספר כזה צריך לעצור בזמן. צריך לגרום להאטה בקצב הקריאה. הכרחי שלא להסתפק בעלילה החיצונית אלא להתמודד עם המרומז והמגומגם. על אף שזוהי יצירה ספרותית מעניינת ורבת־פנים חוששני שדרך חייה תהיה דרך חתחתים.

מדוע?

"בולעי הספרים" יבלעו גם ספר זה אך קשה להניח שיתמודדו עם העולם הפנימי העולה מתוכו. ייתכן שדקא אלה, יבינו אותו לא נכון ויפיקו ממנו לקח מלוגלג, משום שלא יתבוננו בפצעים ובצלקות שהספר מעלה. הקורא הממוצע לא יקרא ספר זה בלי מתווכים (מורה, קריין ברדיו, שחקן וספרן), שיעזרו לו לארגן את קצב הקריאה ולנווט מחפוש אחרי עלילה חיצונית זוהרת אל עלילה פנימית מגומגמת. יש להניח שבנות תקראנה בספר יותר מאשר בנים. בנות מחפשות פרטים ריג־שיים והן סבלניות יותר לגבי עלילה איטית. מבוגרים — אנשי חינוך, עובדים־סוציאליים, פסיכולוגים, יבחרו בספר כאמצעי־טיפולי. באמצעותו ינסו ללמוד, לחקור להתבשם... ואולי יפסידו אז את העולם הפיזטי שבו.

זהו ספר לאוהבי־ספר ולכאלה היוזעים לטעום לאט ועמוק. הערת אגב: נדמה לי שאלו נכתב הספר בגוף ראשון — כספור וידוי, היה פונה ביתר קלות לקהל רחב יותר. הגיגוס היה מתקבל כעובדה ולא כמרכיב ספרותי.

1. עמלה עינת, עודד שרצה להיות עודד, זמורה ביתן 1984.